

PUTEREA ÎN APLICARE/SPRE O AUTONOMIE LOCALĂ REALĂ

PRIMARUL, ÎNCĂ UN DON QUIJOTE.

CE AU FĂCUT GUVERNAREA ȘI OPOZIȚIA PENTRU APL?

Președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, primarul de Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan, se distinge prin vocea sa incisivă, atunci când reprezintă APL din toată țara sau localitatea sa. De fapt, crede că primarii mai au de luptat cu multe mori de vânt, iar combativitatea e ceea ce le-ar oferi șansa să muncească în condiții mai bune și în baza unor reguli clare de joc. Ce a reușit CALM, în calitate de organizație reprezentativă a APL, să realizeze în 4 ani de când a fost înființat, cum s-a schimbat viața la sate în acest răstimp, dar și cum s-a modificat percepția generală despre administrația publică locală? Sunt întrebările la care am fost curioși să aflăm răspuns.

Dna Badan, CALM a fost creat în luna mai, 2010. Ce ați reușit să realizați în 4 ani de existență?

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a fost creat și s-a consolidat într-o perioadă extrem de complicată și turbulentă a societății noastre, care a fost marcată de instabilitatea politică, dezbinarea enormă a societății pe diverse criterii, neîncrederea în politicieni și guvernarea centrală, dispersarea autorităților locale după criterii politice etc. Cu toate acestea sau în pofida acestor condiții mai puțin prielnice, credem că principala realizare poate fi considerată însăși apariția și existența CALM prin unificarea practic a tuturor autorităților publice locale în cea mai reprezentativă organizație a autorităților publice locale, neafiliată politic, combativă și care promovează cu adevărat principiile descentralizării și autonomiei

locale în calitate de valori fundamentale europene ale unui stat european, de drept și democratic modern.

De fapt, CALM a devenit un exemplu și fenomen unicat, a fost creat în situația unei lupte politice acerbe și unei societăți extrem de divizate. Am reușit să convingem majoritatea colegilor din APL că numai fiind uniți într-o organizație, noi, reprezentanții comunităților locale, vom putea să promovăm eficient drepturile și interesele noastre legitime. Mai mult ca atât, CALM nu numai a reușit să unifice majoritatea covârșitoare a autorităților locale sub drapelul unor interese generale și comune pentru toate comunitățile locale, dar, în ciuda tuturor presiunilor care s-au făcut, a reușit să-și mențină până în prezent acest caracter și spirit. Dovadă în acest sens este activitatea sa în toți acești ani și faptul că doar în câțiva ani deja 2/3 dintre comunitățile locale din Republica

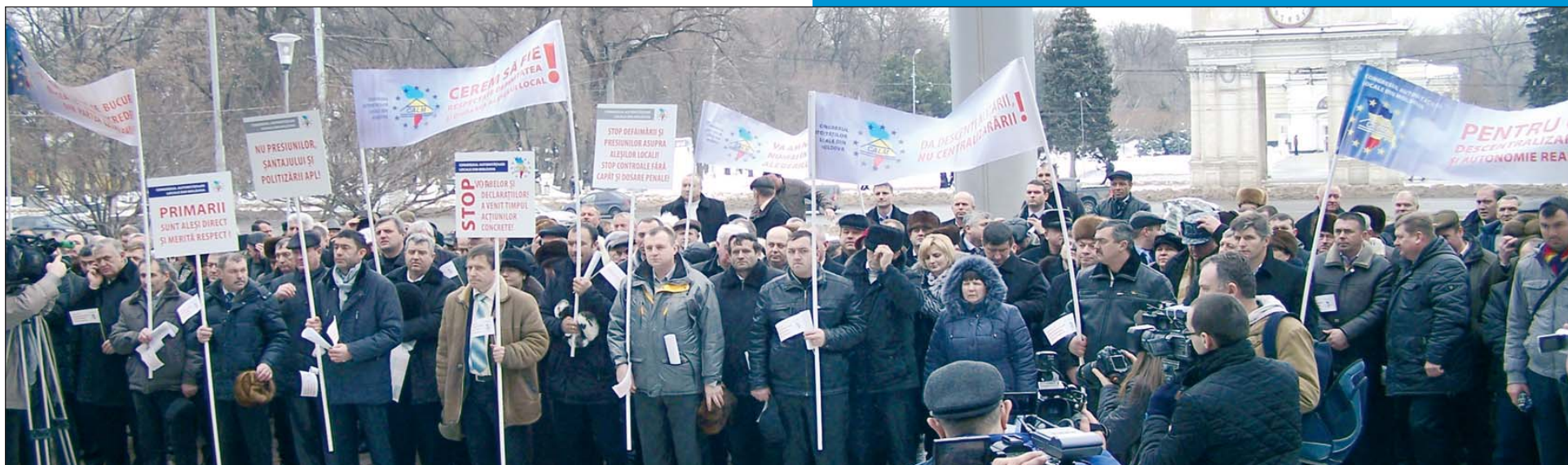
Moldova au devenit membre ale CALM, în baza deciziilor consiliilor locale respective.

Una din realizările extrem de importante ale CALM reprezintă schimbarea mentalității în rândul unui număr considerabil de autorități publice locale și pornirea procesului de emancipare a autorităților publice locale din Republica Moldova, prin aducerea lor la locul potrivit în societate și în ierarhia încrederii din partea cetățenilor.

În acest sens, este bine cunoscut faptul cu anume autoritățile publice locale, alături de biserică, ocupă locul de frunte în toate sondajele privind încrederea cetățenilor. În același timp, anume APL sunt, din păcate, tratate cu superficialitate, superioritate și desconsiderare de majoritatea partidelor și autorităților publice centrale.

"CREAT ÎN SITUAȚIA UNEI LUPTE POLITICE ACERBE ȘI UNEI SOCIETĂȚI EXTREM DE DIVIZATE, CALM A REUȘIT SĂ CONVINĂ CĂ NUMAI FIIND UNIȚI ÎNTR-O ORGANIZAȚIE VOM PUTEA PROMOVA EFICIENT DREPTURILE ȘI INTERESELE NOASTRE LEGITIME!"

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

Un semn și dovadă elocventă de schimbare a mentalității și emancipare a APL din Republica Moldova, dar și un semnal de democratizare a societății noastre, poate fi considerată organizarea de către CALM și participarea solidă a majorității primarilor din toată țara (peste 500 de primari), reprezentanți ai tuturor forțelor politice, la un eveniment extraordinar și nemaipomenit până acum - marșul de protest împotriva încălcării drepturilor comunităților locale, împotriva discriminării statutului de ales local, împotriva blocării procesului de descentralizare și autonomiei locale. Acest marș a avut loc pe data de 1 februarie 2013, la prima aniversare a sărbătorii profesionale, Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, instituită, de asemenea, la inițiativa CALM, de către Guvernul Republicii Moldova.

După aceasta au urmat alte evenimente inedite și de anvergură: marșul de protest al sutelor de primari împotriva blocării procesului de descentralizare financiară, prin amânarea implementării noului sistem de finanțe publice locale (11.10.2013), participarea unui grup de circa 30 de primari și președinți de raioane la un flashmob de sensibilizare a opiniei publice internaționale în favoarea noului

sistem de finanțe publice și împotriva blocării implementării acestuia începând cu anul 2014 (30.10.2013).

O altă realizare importantă este re-

"VOCEA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA A ÎNCEPUT SĂ FIE AUZITĂ TOT MAI TARE ȘI INSISTENT PE PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL!"

"UN GRUP DE CIRCA 30 DE PRIMARI ȘI PREȘEDINȚI DE RAOANE AU PLEDAT ÎN FAVOAREA NOULUI SISTEM DE FINANȚE PUBLICE ȘI ÎMPOTRIVA BLOCĂRII IMPLEMENTĂRII NOULUI SISTEM DE FINANȚE PUBLICE LOCALE ÎNCEPÂND CU ANUL 2014!"

prezentată de faptul că Vocea Autorităților Publice Locale din Republica Moldova a început să fie auzită tot mai tare și insistent pe plan național și internațional. În societate a început tot mai mult să se discute despre problemele comunităților locale, inclusiv în mass media,

unde și-au expus opinia și au venit cu inițiative și soluții tot mai mulți reprezentanți ai administrației publice locale. În același timp, CALM și reprezentanții APL au fost implicați în procesul decizional la nivel național, fiind consultați referitor la diferite proiecte de decizii elaborate/adoptate de către Parlament, Guvern, Ministere etc.

Pe plan internațional, CALM a devenit, de asemenea, cunoscut ca un promotor activ și constant al descentralizării, democrației locale și intereselor autorităților locale. În acest sens, CALM a devenit membru al mai multor structuri asociative ale autorităților locale, recunoscute pe plan european și mondial: Consiliul Municipaliților și Regiunilor din Europa (CEMR), Uniunea Mondială a Orașelor și Autorităților Locale (UCGL), Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei (NALAS) etc.

În afară de aceasta, pe plan internațional, CALM a reușit să stabilească și să dezvolte relații directe cu mai multe asociații similare din alte țări. În acest sens, au fost încheiate acorduri de parteneriat cu asociațiile comunităților locale din: România, Polonia, Slovacia, Franța, Estonia, Letonia, Lituania, Turcia etc. În mod deosebit, trebuie menționat parteneriatul între CALM și Asociația Comunelor din România (ACoR), care, în afara unei colaborări fructuoase pe toate dimensiunile, s-a materializat și în crearea, la 23 mai 2013, a unei structuri inedite - Consiliul Comun de Coordonare a Autorităților Locale din România și Republica Moldova. Obiectivul principal al acestei structuri constă în facilitarea stabilirii parteneriatelor între comunitățile locale din Republica Moldova și România, schimbarea de experiență, atragerea de fonduri, susținerea reciprocă pe

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

"PARTENERIATUL ÎNTRE CALM ȘI ACOR S-A MATERIALIZAT ÎN CREAREA UNEI STRUCTURI INEDITE - CONSILIUL COMUN DE COORDONARE AL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA!"

plan internațional în procesul de promovare a autonomiei locale, descentralizării și bune guvernări. Un prim rezultat al activității acestei structuri poate fi considerat intensificarea procesului de înfrățire/colaborare între autoritățile locale din Republica Moldova și România, care a culminat, pe 31 august 2013, cu încheierea a circa 30 de acorduri de înfrățire/cooperare. CALM intenționează să creeze astfel de structuri și parteneriate și cu asociațiile comunităților locale din alte țări: Polonia, Slovacia, Franța etc.

Totodată, CALM a desfășurat o activitate intensă în cadrul unor structuri europene cunoscute, cum ar fi Consiliul European, Comitetul Regiunilor al UE și Conferința Autorităților Locale și Regionale din cadrul Parteneriatului Estic (CORLEAP). În cadrul tuturor acestor structuri, CALM a promovat și promovează creșterea atenției față de problemele comunităților locale din partea clasei guvernamentale de nivel național și European; caracterul prioritar și fundamental al descentralizării și edificării unei democrații locale veritabile în statele din spațiul post-sovietic în cadrul procesului de modernizare a acestor state; programe speciale de finanțare pentru APL și accesul direct la ele; necesitatea includerii chestiunii descentralizării și democrației locale în discuțiile de la cel mai înalt nivel între UE și Republica Moldova (alte țări) etc. Activitatea CALM pe dimensiunea organizațiilor internaționale s-a cristalizat în adoptarea mai multor documente de politici la nivelul UE și altor organizații, în care sunt reflectate propunerile CALM și care vor avea impact în următorii ani.

În fine, dacă vorbim despre rezultatele mai palpabile pentru APL, putem menționa contribuția decisivă a CALM la adoptarea a sute de acte normative/legislative, printre care: Strategia Națională de Descentralizare, Legea Finanțelor Publice Locale, Legea privind aprovizionarea cu apă și canalizare, precum și alte acte ce vizează salarizarea aleșilor și funcționarilor publici locali, anularea actelor guvernamentale

prin care se limitează drepturile APL în domeniul statelor de personal, telefoane, limite de combustibil etc. În prezent, sunt în faza finală de adoptare o serie de acte legislative care vizează domeniul achizițiilor publice, competențelor APL în ceea ce privește schimbarea destinației terenurilor și accesului la Curtea Constituțională, lărgirea drepturilor APL în sfera aplicării sancțiunilor administrative ce vizează construcțiile ilegale, depozitarea ilegală a deșeurilor, curățenia etc.

Totuși, trebuie de recunoscut faptul că spectrul de probleme acumulate pe parcursul multor ani în domeniul administrației publice locale este foarte mare și complex, fiind necesar un efort conjugat din partea întregii societăți - clasei politice, societății civile, pentru a avansa semnificativ în tempo mai rapid.

Cum apreciați implementarea reformei de descentralizare? Care sunt cele mai mari lacune în acest sens?

În privința reformei în domeniul descentralizării am putea spune că este o situație confuză și "normală" pentru Republica Moldova. Adică, pe de o parte, la capitolul promisiuni și adoptarea de acte declarative noi stăm bine. Avem programul guvernamental, în care se vorbește despre descentralizare ca despre o prioritate majoră a guvernării, a fost adoptată Strategia descentralizării și un plan de acțiuni etc. Însă, dacă privim lucrurile prin prisma acțiunilor și realizărilor concrete, observăm că toate promisiunile, programele guvernamentale, strategiile etc., în mare parte, așa și au rămas doar la nivelul declarațiilor frumoase, dar fără oarecare relevanță practică. În rea-

litate, s-a făcut și se face foarte puțin, existând întârzieri și lacune foarte mari în ceea ce privește implementarea documentelor respective. De exemplu, dacă veți arunca o privire asupra Strategiei descentralizării și Planului de acțiuni, adoptate în anul 2012 și care expiră în curând (2015), vom vedea că majoritatea acțiunilor prevăzute în aceste documente nu au fost realizate. Situația este similară și în ceea ce privește ultimele recomandări ale Consiliului European, din martie 2012. În același timp, adoptarea mai multor proiecte de acte legislative importante pentru APL și procesul de descentralizare, sunt târăgănite, denaturate sau chiar blocate la nivelul Parlamentului. În special ne referim la cele din domeniul achizițiilor publice, asigurării accesului APL la Curtea

"FĂRĂ O REALĂ DESCENTRALIZARE, CONSOLIDARE A AUTONOMIEI LOCALE ȘI DEMOLARE A VERTICALEI PUTERII, TOATE DISCUȚIILE PRIVIND MODERNIZAREA REPUBLICII MOLDOVA, LUPTA CU CORUPȚIA, DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI JUSTIȚIA CORECTĂ, VOR RĂMÂNE O UTOPIE!"

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

Constituțională, schimbarea destinației terenurilor, eliminarea barierelor în domeniul statelor de personal și salarizării angajaților din cadrul APL, acordarea competențelor APL în combaterea și aplicarea contravențiilor administrative etc.

Cu referire la principalele probleme/lacune actuale din domeniul descentralizării, în primul rând aș menționa că, practic, întreaga clasă politică actuală, în realitate nu conștientizează și nu vede locul și importanța descentralizării în sens larg (administrativ-economic, financiare etc.) și necesității demolării verticalei puterii existente, moștenită din trecutul totalitar, în toate domeniile. Aceasta este, în opinia noastră, una din condițiile și elementul fundamental pentru modernizarea, europeanizarea și dezvoltarea comunităților noastre, în particular, dar și a țării în întregime. La noi se discută în prezent foarte mult despre lupta cu corupția, despre curățenie în domeniul justiției, despre dezvoltarea economică etc, însă nu se atrage atenție la cauzele acestor flagele sociale și nu se înțelege că mediul principal de persistență a acestor probleme este reprezentat de verticala puterii și de centralizarea excesivă în toate domeniile. De aceea, suntem convinși că fără o reală descentralizare, demolare a verticalei puterii, consolidare a autonomiei locale și o creștere a rolului autorităților locale în soluționarea problemelor locale, toate discuțiile privind modernizarea Republicii Moldova, lupta cu corupția, dezvoltarea economică și justiția corectă, vor rămâne o utopie! Nu poate exista economie liberă și dezvoltată sau o justiție liberă în condițiile unui stat/sistem centralizat, bazat pe verticala puterii și unde toate deciziile și resursele sunt concentrate la centru sau în mâinile câtorva persoane. Experiența de peste 20 de ani a Republicii Moldova, cu reforme pe hârtie și fără relevanță practică, dar și cea internațională, o demonstrează cu certitudine. Nu poate să se dezvolte bine o comunitate locală, o țară, în condițiile unei sistem politic, administrativ, economic și financiar extrem de centralizat și oligarhic, în care guvernările sunt rupte de comunitățile locale, iar deciziile se iau netransparent, nedemocratic și de un grup limitat de persoane.

O problemă extrem de importantă actuală rămâne a fi sistemul de finanțe locale depășit și extrem de centralizat. Anume acest sistem constituie una din cauzele/condițiile existenței verticalei puterii și una din barierele principale în procesul de descentralizare. Lipsa de progrese în domeniul finanțelor publice locale blochează avansarea descentralizării în toate

celelalte sfere: servicii publice, patrimoniu, cooperare intercomunală etc. Sperăm că, după implementarea noului sistem de finanțe locale, începând cu anul 2015, vor apărea condițiile necesare pentru avansarea procesului de descentralizare.

Un alt domeniu problematic important este reprezentat de modul de repartizare a fondurilor/resurselor financiare pentru investiții capitale. În acest sens, este bine cunoscut faptul că practic majoritatea fondurilor/resurselor financiare publice sunt concentrate la nivelul administrației centrale și repartizate în mare parte după criterii politice și netransparent. În special ne referim la resursele financiare destinate investițiilor capitale din bugetul de stat și așa numita anexă nr. 4. Suspiciuni și probleme similare sunt și în cazul altor fonduri: dezvoltare regională, eficiență energetică, ecologic etc. Considerăm că modul actual de repartizare este absolut nedrept și dăunător, care descurajează efortul majorității autorităților locale, nu stimulează activismul la nivel local, nu permite valorificarea întregului potențial și energie existente la nivel local și, în fine, limitează posibilitățile de implementare a programelor/politicilor guvernamentale și chiar discreditează orice guvernare centrală. Mai mult ca atât, sistemul actual vicios în care toate resursele investiționale din țară sunt concentrate la centru și sunt administrate netransparent, iar APL depind financiar excesiv de centru, constituie sursa principală a așa-numitei corupții și instabilități politice în rândul APL. În rezultat, au de suferit toți: guvernarea nu poate să realizeze eficient programul guvernamental și politicile adoptate; autoritățile locale sunt descurajate și limitate în accesul la resurse, cetățenii/comunitățile locale și țara în întregime nu primesc serviciile în număr și de calitate corespunzătoare. Asta, deoarece posibilitățile/capacitățile de modernizare sunt limitate și reduse doar la cele existente la nivelul administrației centrale, care, după cum se cunoaște și se vede bine, nu sunt suficiente.

Cadru legal imperfect, confuz și contradictoriu, în care activează administrația publică locală, reprezintă o altă problemă acută care împiedică activitatea normală a APL și generează diverse forme de presiuni asupra APL. În prezent, o sumedenie de prevederi ale actelor normative sectoriale din domeniul economic, social, educațional, patrimonial contravin legislației din domeniul administrației publice locale. Această situație persistă de ani de zile, în mare parte datorită faptului că anumite

instituții ale statului responsabile de cadrul normativ și ajustarea lui la timp (Guvernul și Parlamentul), nu și-au îndeplinit funcțiile legale. Drept consecință a acestei situații și în lipsa unor capacități instituționale suficiente de a se apăra, autoritățile locale sunt supuse în permanență presiunilor de ordin administrativ, economic, financiar și judiciar din partea diverselor organe ale administrației centrale. Situație de care uzează pe deplin diverse forțe politice, care controlează într-o formă sau alta diverse organe de control ale statului - Procuratura, CNI, Curtea de Conturi, Inspekția financiară etc. În prezent, pe nimeni nu pot mira alaiurile de controale și controlori, în mare parte inopinate, care sosesc la primării cu un singur scop - de a depista ceva, de a-i pedepsi pe edili pentru pozițiile/viziunile independente, de a-i face loiali unor sau altor forțe politice sau chiar de a-i determina să-și schimbe viziunile și/sau apartenența politică. Cu alte cuvinte, în condițiile cadrului legal confuz și contradictoriu, limitărilor impuse în domeniul statelor de personal, precum și unei politizări excesive, autoritățile publice locale rămân extrem de vulnerabile și neprotejate în fața diverselor abuzuri și presiuni venite din partea unor instituții centrale, controlate și folosite de anumite forțe politice în calitate de bâte împotriva celor incomozi. Acest fapt împiedică și dăunează foarte mult capacității și eficienței activității administrației publice locale.

Printre alte probleme importante din domeniul administrației publice locale putem menționa: impunerea de obligații/competențe autorităților locale fără acoperire financiară; sistemul de achiziții publice inadecvat, lipsa de autoritate și competențe în domeniul constatării și aplicării sancțiunilor administrative în astfel de domenii sensibile precum construcțiile ilegale, folosire abuzivă a terenurilor, gestionarea deșeurilor și curățenie stradală etc. De fapt, spectrul problemelor cu care se confruntă APL a fost și rămâne a fi foarte larg și profund, vizând absolut toate domeniile de activitate ale APL și fiind necesară o atitudine serioasă și responsabilă din partea tuturor celor

interesați, dar în primul rând din partea factorilor decizionali.

În opinia Dvs., cum s-a schimbat viața la sate în ultimii 4 ani? Au primării suficiente pârghii pentru a asigura un trai mai bun locuitorilor?

În ultimii ani se observă anumite schimbări și o atenție mai mare față de comunitățile locale. Aceasta se poate vedea în primul rând după creșterea volumului finanțării destinate diverselor activități și proiecte de la nivel local. În special, se construiesc mai multe drumuri, sisteme de aprovizionare cu apă, se creează servicii de gestionare a deșeurilor, se repară diverse obiective sociale și de cultură, se amenajează parcuri și zone verzi etc.

Însă, avem impresia că toate aceste schimbări nu poartă încă un caracter de sistem, profund și durabil. Ele sunt unele conjuncturale și se datorează în mare parte unor factori externi - susținerii masive de care beneficiază în prezent Republica Moldova din partea unor astfel de parteneri ca UE și SUA. În același timp, dacă privim pe interior, observăm că situația este mult mai complicată și schimbările nu prea au loc.

Aici ajungem la a doua parte a întrebării, cea cu privire la pârghiile de care dispun primării. Aș menționa că primării întotdeauna și în toate timpurile au încercat și au găsit soluții pentru rezolvarea problemelor comunităților pe care le conduc, în pofida tuturor condițiilor politice, economice, sociale etc. Aceasta a fost și este o obligație firească ce reiese din mandatul lor de ales prin vot direct al comunității. Apropos, vorbim despre unica funcție publică din Republica Moldova, în care persoanele sunt desemnate prin votul direct al populației! Totodată, când vorbim de sistem, constatăm, cu regret, că situația nu s-a schimbat foarte mult, comparativ cu ceea ce a fost 5, 7, 10 ani în urmă în domeniul APL. Poate doar la nivel de formă și atmosferă. Aceleași probleme (menționate mai sus), aceeași lipsă de înțelegere din partea guvernărilor și aceeași neîncredere în APL din partea puterii centrale.

"SCHIMBAREA LA FAȚĂ A SATELOR NU POARTĂ ÎNCĂ UN CARACTER DE SISTEM, PROFUND ȘI DURABIL, ELE SUNT UNELE CONJUNCTURALE ȘI SE DATOREAZĂ ÎN MARE PARTE UNOR FACTORI EXTERNI!"

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

În prezent, chiar dacă primarii și alți reprezentanți ai APL depun eforturi colosale pentru a schimba situația spre bine în comunitățile lor și de multe ori reușesc, posibilitățile lor sunt destul de limitate, deoarece majoritatea pârghiilor și instrumentelor necesare lipsesc, acestea fiind concentrate la nivel central. Puteti sa plasați foto pe o deschide, in partea de jos, daca vă iese

În acest sens, dacă vorbim de exemplu despre statele de personal, posibilitățile autorităților locale de a atrage specialiștii necesari în primării sunt limitate prin sistemul actual de finanțe și prevederile legale restrictive. Cu referire la pârghiile financiare, în mare parte acestea sunt concentrate și dirijate de la centru, de regulă netransparent și conform unor criterii obscure, în comunitățile locale întorcându-se doar o parte mică și insuficientă. Dacă vorbim despre regulă în astfel de domenii cum ar fi curățenia, gestionarea deșeurilor, amenajarea teritoriului, construcții ilicite etc. – primarii și consiliul local nu au niciun drept și autoritate de a impune careva sancțiuni. Aceste domenii, de asemenea, sunt centralizate. În domeniul social educație, cultură etc. – există o confuzie totală la nivel de competențe, responsabilități și finanțare: autorităților locale li se impun o sumedenie de obligații și responsabilități, însă fără a le asigura resurse și personalul necesar. Dacă ne referim la administrarea patrimoniului local (terenurilor, drumurilor, obiectivelor acvatice, resurselor naturale etc.), care ar putea aduce venituri la bugetele locale, și aici există neclarități și incertitudine legală, folosită în detrimentul bugetelor și comunităților locale. O astfel de situație, practic, este în toate sferele de competență a autorităților locale.

Considerăm că dacă autoritățile locale ar dispune de întreg instrumentarul necesar pentru realizarea funcțiilor, atunci și schimbările în satele noastre ar fi mult mai mari și mai vizibile, iar programele și strategiile guvernamentale nu ar rămâne doar pe hârtie, dar ar prinde contur și viață. Pentru că la nivel local, în cadrul administrației publice locale, există o dorință imensă și un potențial de energie enorm, care, din păcate, NU sunt valorificate în prezent în modul corespunzător. Sperăm ca aceasta sau următoarea clasă politică și de guvernare, în sfârșit, va înțelege acest lucru.

Credem că problema unui dialog și a unei relații constructive și sincere între autoritățile centrale și locale, este una fundamentală în asigurarea succesului tuturor reformelor, dar în special al celui din domeniul descentralizării. Conform tuturor practicilor europene, este absolut firesc și normal ca toate deciziile în stat, care vizează comunitățile locale și interesele autorităților locale, să fie discutate și dezbătute cu ei. Din păcate, acest lucru mult timp nu a fost înțeles și asimilat de către clasa guvernamentală, care a fost deprinsă să decidă toate lucrurile în mod unilateral și fără drept de apel. De aceea, relația între puterea centrală și cea locală în Republica Moldova a fost și rămâne încă destul de complicată. CALM, din start și întotdeauna, a fost deschis unei cooperări reale, sincere și efective. Însă a luat mai mult timp pentru ca și din partea Guvernului și diverselor instituții guvernamentale, să apară o înțelegere a necesității unui dialog sincer și real cu reprezentanții APL. Chiar a fost nevoie de mai multe adresări către partenerii de dezvoltare ai RM, acțiuni de protest din

partea primarilor, pentru ca Guvernul și administrația publică centrală să-și dea seama și să înceapă să atragă atenție asupra problemelor comunităților locale și să ia în considerație opinia autorităților locale. În prezent, constatăm o implicare tot mai mare a CALM în diverse grupuri de lucru și creșterea numărului de solicitări de avize/opinii din partea diverselor ministere. De asemenea, există o deschidere mai mare și din partea Cancelariei de Stat, datorită unor schimbări instituționale și de cadre. Însă, în opinia noastră, toată această deschidere este una destul de limitată, selectivă și cam întârziată, ținând cont de evenimentele de ordin politic care se apropie. Avem un anumit progres, însă pentru a vorbi despre o avansare serioasă și de sistem în ceea ce privește stabilirea unui mecanism instituționalizat și efectiv de dialog între puterea centrală și cea locală e cam devreme. CALM a venit cu mai multe propuneri concrete la adresa conducerii Parlamentului și Guvernului privind crearea unui format instituționalizat de comunicare/consultare cu APL, încheierea unor acorduri de cooperare, invitarea reprezentanților CALM la ședințele Parlamentului și Guvernului etc. Însă, toate aceste inițiative nu au fost susținute. În rezultat, constatăm că mai multe acte adoptate fără consultarea APL au fost anulate de către Curtea Constituțională, unele proiecte sunt blocate la nivel de Parlament, implementarea altora a fost amânată, au fost adoptate mai multe acte guvernamentale care contravin intereselor APL, primarii au fost nevoiți să iasă în stradă, partenerii strategici ai Republicii Moldova (inclusiv Consiliul European, Statele Unite, Uniunea Europeană, Suedia) și-au exprimat dezamăgirea și au stopat finanțarea domeniului descentralizării.

Prin urmare, noi considerăm că pe dimensiunea dialogului și comunicării instituționale între puterea centrală și cea locală există un potențial mare neexplorat.

Considerați oportună instituirea unui minister al administrației publice locale?

Noi considerăm că autoritățile publice locale NU au nevoie de un minister al administrației publice locale. Deoarece aceasta contravine spiritului și normelor existente de autonomie locală. În plus, experiența Republicii Moldova demonstrează că astfel de structuri foarte rapid se transformă în unele de presiune și control asupra administrației locale și reprezentanților săi incomozi. Cu regret, trebuie să constatăm că în Republica Moldova există o sumedenie de structuri care în loc să ajute/asiste administrația publică locală în activitatea sa foarte complexă și dificilă, se ocupă doar cu controale și presiuni de diferită natură. De aceea, credem ca ideea unei structuri suplimentare de control, a unui astfel de minister al APL, stârnește o repulsie în rândul APL și este deja una depășită.

Totodată, luând în considerație că în Republica Moldova se declară că descentralizarea și reforma administrației publice sunt prioritățile guvernamentale și strategice de bază, atunci cu siguranță este necesară și o acoperire instituțională a acestei priorități prin instituirea unei structuri specializate care să coordoneze și să administreze întreaga complexitate enormă ce ține de procesul de descentra-

”ÎN REZULTATUL COLABORĂRII CU LIGA PRIMARILOR FEMEII A ASOCIAȚIEI COMUNELOR DIN ROMÂNIA, PESTE 800 DE COPII DIN REPUBLICA MOLDOVA AU AVUT POSIBILITATEA DE A PETRECE VACANȚELE ÎN CONSTANȚA!”

lizare și reformă a administrației publice, ceea ce lipsește în prezent cu desăvârșire și constituie una din cauzele confuziilor, necoordonărilor, nerealizărilor și rezultatelor foarte modeste în domeniul dat. Mai mult ca atât, lipsa unui cadru instituțional corespunzător la nivel central reprezintă încă o dovadă în plus a lipsei de interes și voință reală din partea guvernării de a avansa pe direcția descentralizării și consolidării autonomiei locale.

Prin urmare, considerăm că o astfel de instituție/structură, cu toate precizările de mai sus, este necesară și trebuie să dețină autoritate, capacitate și putere decizională corespunzătoare amplitudinii și complexității extraordinare ale domeniului dat. Luând în considerație experiența altor țări, această structură ar putea avea diferite forme. De exemplu, o agenție autonomă sau minister al administrației publice și descentralizării; minister al reformei administrației publice; minister al internelor și administrației publice etc. Principala miză este ca acest domeniu extrem de important pentru avansarea Republicii Moldova pe calea reformelor în toate domeniile să fie asigurat cu capacitate instituțională și administrativă suficientă.

În 2012 a fost creată Rețeaua Femeilor CALM. Ce succese a înregistrat această celulă CALM?

Rețeaua Femeilor CALM constituie o platformă de comunicare pentru toate femeile ce activează în domeniul administrației publice locale, inclusiv primari, președinți de raioane, secretari ai consiliilor

locale etc. Scopul principal al Rețelei este de a crește rolul femeilor în administrația publică locală, CALM și în relațiile cu administrația centrală. Rețeaua organizează sistematic diverse întruniri ale membrilor sale, în cadrul cărora sunt discutate problemele generale și specifice cu care se confruntă femeile din APL, se identifică soluțiile și se înaintează organelor de conducere CALM pentru a fi promovate.

Rețeaua organizează diverse activități de instruire, schimburi de experiență, vizite de studiu, înfrățiri/colaborări cu autorități locale din țară și de peste hotare etc. Rețeaua femeilor desemnează reprezentanții săi în diverse structuri și grupuri de lucru de pe lângă Guvern și autoritățile publice centrale. În rezultatul activității Rețelei Femeilor CALM, rolul și vocea femeilor din cadrul autorităților locale a crescut semnificativ în intensitate. De asemenea, trebuie de menționat, în calitate de exemplu, și rezultatul excepțional al activității Rețelei Femeilor CALM, colaborarea extrem de benefică cu Liga Primarilor Femeii a Asociației Comunelor din România. Astfel, peste 800 de copii din Republica Moldova au petrecut vacanțe de neuitat în Constanța (România). Aceștia au vizitat comuna Cumpăna, condusă de către președintele Ligii Femeilor și prim-vicepreședintele ACoR, un prieten excepțional și o persoană cu un suflet deosebit de mare - dna Mariana Găju, care a contribuit decisiv ca aceste vizite să devină o realitate.

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

CALM este o organizație apolitică. Totuși, în ce măsură vă veți putea păstra independența și imparțialitatea în alegerile din 30 noiembrie, 2014?

Calitatea de neafiliere guvernamentală și politică este una fundamentală pentru CALM. Membrii CALM și reprezentanții organelor de conducere fac parte din diferite partide parlamentare și extraparlamentare, fără excepție. În acest sens, prin esența sa, CALM nu este în drept și nu poate să accepte careva influență/implicare politică. Reprezentativitatea, autoritatea și recunoașterea largă de care beneficiază CALM în prezent pe plan intern și extern, reprezintă o realizare extrem de importantă a noastră comună și care se datorează anume faptului că nu am permis pătrunderea politicului în activitate, am rezistat presiunilor și ne-am concentrat exclusiv pe promovarea unor obiective de interes general pentru toate autoritățile locale: descentralizare, autonomie locală, drepturi și interese vitale ale autorităților locale și comunităților pe care le administrează. De aceea, CALM respectă în egală măsură toți participanții la alegerile parlamentare, însă NU se va implica în niciun fel în aceste sau alte acțiuni de ordin politic. Totodată, vom veni cu mesaje către toate forțele politice ca să atragă suficientă atenție și să includă în programele lor electorale măsuri concrete și reale privind descentralizarea, consolidarea autonomiei locale și dezvoltarea locală.

Dvs. personal nu sunteți tentată să faceți politică?

Eu am fost și sunt un primar independent, aleasă din primul tur cu votul a peste 80 la sută dintre locuitori. Deși, trebuie să recunosc că, în condițiile Republicii Moldova, independența și verticalitatea ne costa mult, mai ales atunci când este vorba de repartizarea resurselor financiare și de relațiile cu diverse instituții guvernamentale: totul este extrem de politizat sau condiționat de afilierea politică. Totuși, eu cred că rolul primarului la nivel de comunitate este unul de coagulare și unificare a comunității asupra soluționării problemelor foarte concrete: aprovizionare cu apă, drumuri, iluminat stradal, curățenie etc. Aici nu trebuie să fie loc pentru politizare. Plus la toate, ceea ce se întâmplă în politica noastră este într-atât de dezgustător și confuz, încât nu-ți lasă loc pentru careva

decizie în acest sens. În afară de cele menționate mai sus, implicarea mea în politică este exclusă deoarece eu dețin funcția de Președinte al CALM, iar conform spiritului și esenței acestei organizații neafiliate politic, această funcție este incompatibilă cu calitatea de membru al vreunui partid.

Ce mesaj aveți pentru reprezentanții administrației publice locale în contextul campaniei electorale care se apropie?

Mesajul meu pentru toți colegii din APL este să aibă cât mai mult curaj, rezistență și tărie, în această perioadă destul de complicată. Aș recomanda ca noi să dam dovadă de caracter și să le cerem raport asupra celor realizate tuturor celor care vor veni cu alaiul să ceară din nou voturile cetățenilor. Anume acum este momentul de a-i întreba pe toți cei care au fost la guvernare, dar și în opoziție, ce au făcut concret pentru administrația publică locală și pentru comunitățile locale, în timp ce au șezut în Guvern sau Parlament? Ce legi concrete au adoptat care ar ușura viața cetățenilor și activitatea administrației publice locale? De ce competențe și venituri vor beneficia APL? Ce a fost realizat concret din strategia descentralizării care expiră și promisiunile anterioare? Plus, să-i întrebăm și să ne răspundă foarte concret ce au de gând să facă în continuare în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, pentru ca autoritățile locale cu adevărat să poată soluționa problemele comunităților locale pe care le administrează.

"CALM RESPECTĂ ÎN EGALĂ MĂSURĂ TOȚI PARTICIPANȚII LA ALEGERILE PARLAMENTARE, ÎNSĂ NU SE VA IMPLICA ÎN NICIUN FEL ÎN ACESTE SAU ALTE ACȚIUNI DE ORDIN POLITIC!"

Dar pentru politicieni?

Politicienilor noștri (tuturor) le-aș aminti că primarul este singura autoritate în stat aleasă prin vot direct și care se bucură de cea mai mare încredere din partea cetățenilor, alături de biserică. Aceasta, deoarece noi suntem cel mai aproape de cetățeni, le cunoaștem cel mai bine nevoile și cu toate greutățile încercăm să le soluționăm. De ce atunci noi, autoritățile locale, ne ciocnim de atâta neîncredere din partea clasei politice și guvernamentale? De unde această neîncredere, manifestată prin atitudinea discriminatoare față de unele APL în, general, prin tăgădănarea reformelor în domeniul descentralizării și autonomiei locale, din partea instituțiilor guvernamentale? Clasa politică și guvernamentală actuală trebuie să înțeleagă acest lucru în sfârșit și să întreprindă acțiuni reale și concrete în vederea întăririi puterii locale cu resurse, competențe și autoritate, necesare pentru a rezolva problemele cetățenilor. De

asemenea, dacă încă cineva nu cunoaște, le-aș spune că în comunitățile noastre domnește un spirit de incertitudine, dezamăgire și neîncredere în clasa politică actuală. Este o greșală mare să se creadă că oamenii pot fi păcăliți, nu văd și nu înțeleg ce se întâmplă. Le-aș recomanda tuturor politicienilor să coboare din cerurile în care au ajuns și cu ajutorul nostru, al celor din APL, să comunice mai des cu noi și să facă cunoștință cu problemele reale ale administrației publice locale și comunităților locale, unde vor veni după voturi și aprecieri. De asemenea, le-aș aminti, dacă încă nu este târziu, de mai multe restanțe în formă de inițiative și proiecte de legi, foarte importante pentru autoritățile și comunitățile locale, care au fost promise, dar care așa și nu au fost adoptate până în prezent. Nu și în ultimul rând, i-aș ruga să-și amintească de unde au pornit în viață, inclusiv cea politică și să se gândească la ce au făcut sau trebuie să mai facă ca satele/orașele lor natale să învie.

"AȘ RECOMANDA CA NOI SĂ DAM DOVADĂ DE CARACTER ȘI SĂ LE CEREM RAPORT ASUPRA CELOR REALIZATE TUTUROR CELOR CARE VOR VENI CU ALAIUL SĂ CEARĂ DIN NOU VOTURILE CETĂȚENILOR!"

